ਪਰਮਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ

B.Ed

Question Papers

Semester -1st

December, 2019

Scanned with CamScanner

80762

Total Pages : 4

PC–6091/N

J–10/2119

PHILOSOPHICAL PERSPECTIVE IN EDUCATION–I

(Semester–I)

me : Three Hours] [Maximum Marks : 70

ote : Attempt *two* questions each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 10 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

Discuss the nature and scope of education. 3,7

"Education and Philosophy are the two sides of the same coin." Comment upon the statement. 10

Discuss metaphysics and epistemology in your own words. 5,5

Explain aims of education and methods of teaching according to Naturalism and Pragmatism. 5,5

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

SECTION—B

V. Discuss Guru Nanak Dev's contribution to educational philosophy. 10

VI. Discuss Tagore's thoughts on education. 10

VII. Discuss educational aims recommended by Education Commission (1964-66). 10

VIII. Explain significance and kinds of values. 5,5

SECTION—C

(Compulsory)

IX. Write short notes on the following :

1. Nature of Philosophy
2. Determinants of education
3. Axiology
4. Aims of education according to idealism
5. Curriculum according to realism
6. Activity method
7. Aims of education given by Vivekanand
8. Gandhiji as an idealist
9. Wardha scheme
10. Modern values in education.

(10×3=30)

Scanned with CamScanner

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਸਕੋਪ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 3,7

II. "ਸਿਖਿਆ ਅਤੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਇੱਕੋ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪਾਸੇ ਹਨ।" ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ। 10

III. ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਮੀਮਾਂਸਾ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 5,5

IV. ਪ੍ਰਕਿਰਤੀਵਾਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗਵਾਦ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 5,5

ਭਾਗ—B

V. ਵਿਦਿਅਕ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

VI. ਸਿਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਟੈਗੋਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

Scanned with CamScanner

VII. ਸਿਖਿਆ ਕਮਿਸ਼ਨ (1964-66) ਦੁਆਰਾ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

VIII. ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 5,5

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦਾ ਸਰੂਪ
2. ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਤੱਤ
3. ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ
4. ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼
5. ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਠਕ੍ਰਮ
6. ਸਰਗਰਮੀ ਵਿਧੀ
7. ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼
8. ਗਾਂਧੀ ਜੀ - ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਵਜੋਂ
9. ਵਾਰਧਾ ਸਕੀਮ
10. ਸਿਖਿਆ ਦੀਆਂ ਅਜੋਕੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ। (10×3=30)

Scanned with CamScanner

PC–6092/N

J–10/2119

PSYCHOLOGICAL PERSPECTIVES IN EDUCATION–II

(Semester–I)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 70

Note : Attempt *two* questions each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 10 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Discuss the nature and scope of Educational Psychology. 5+5

II. Explain the principles of growth and development along with its classroom applications. 10

III. What are the various problems faced by the adolescents? How will you attempt to address these problems? 6+4

IV. How can different cultures play an important role in the development of adolescents? 10

SECTION—B

V. What do you understand by inter and intra individual differences? Explain giving suitable examples. 6+4

Scanned with CamScanner

VI. Discuss Spearman's theory of intelligence in detail. What facts led to its criticism? 7+3

VII. What did Thorndike do in his experiments? How did his findings lead him to propose the laws of learning? 4+6

VIII. Who is a creative child? How will you nurture creativity among children? 3+7

SECTION—C

(Compulsory)

IX. Write short notes on the following :

1. Definitions of Educational psychology
2. Any two evidences in support of heredity
3. Role of family in development of adolescents
4. Moral development among adolescents
5. Causes of individual differences
6. Concept of motivation
7. Primary laws of learning
8. Subject related factors affecting learning
9. Uses and limitations of Intelligence tests
10. Types of giftedness. (10×3=30)

Scanned with CamScanner

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਸਿਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 5+5

II. ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ, ਇਸ ਦੀ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਰਤੋਂ ਸਹਿਤ, ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

III. ਗਭਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਿਹਵੀਆਂ ਹਨ? ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਲ ਤਵੱਜੋ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਤਨ ਕਰੋਗੇ? 6+4

IV. ਗਭਰੇਟਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ? 10

ਭਾਗ—B

V. ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਅੰਦਰ (Intra) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਢੁਕਵੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਕੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 6+4

VI. ਸਪੀਅਰਮੈਨ ਦੇ ਬੁਧੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਕਿਹੜੇ ਤੱਥ ਇਸ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵੱਲ ਲਿਜਾਉਂਦੇ ਹਨ? 7+3

Scanned with CamScanner

VII. ਥਾਰਨਡਾਈਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਭਤਾਂ ਵੱਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈ ਕੇ ਗਏ? 4+6

VIII. ਇਕ ਸਿਰਜਣਸ਼ੀਲ ਬੱਚਾ ਕੌਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰਜਣਸ਼ੀਲਤਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰੋਗੇ? 3+7

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਸਿਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ
2. ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਮਾਣ
3. ਗਭਰੇਟਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ
4. ਗਭਰੇਟਾਂ ਵਿਚ ਨੈਤਿਕ ਵਿਕਾਸ
5. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਖਰੇਂਵਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ
6. ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ
7. ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਨਿਯਮ
8. ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਾ ਸਬੰਧੀ ਤੱਤ
9. ਬੁੱਧੀ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ
10. ਗੁਣਵਤਾ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ। (10×3=30)

Scanned with CamScanner

PC–6093/N

J–10/2119

TEACHING-LEARNING PROCESS–III

(Semester–I)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 70

Note : Attempt *two* questions each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 10 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Discuss the characteristics and principles of teaching.

II. Explain the theory of constructivism in relation to teacher and learner.

III. Throw light on integrated and thematic planning.

IV. Give an overview of different maxims of teaching.

SECTION—B

V. What are teaching styles? Discuss its implications for classroom teaching.

VI. Describe learning environment in terms of planning spaces for learning.

Scanned with CamScanner

VII. How would you teach concepts using discovery method?

VIII. Discuss the implications of understanding different learning styles.

SECTION—C

(Compulsory)

IX. Write short notes on the following :

1. Teaching
2. Behaviourism
3. Importance of objectives
4. Exposition method
5. Flexible planning
6. Motivating learners
7. Bloom's taxonomy
8. Learning concepts
9. Teaching in diverse classrooms
10. Relationship between Teaching and Learning.

(3×10=30)

Scanned with CamScanner

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਅਤੇ ਨੇਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

II. ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਨਿਰਮਾਣਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਰਜ ਕਰੋ।

III. ਸੰਜੁਗਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਮਈ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ।

IV. ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਨੀਤੀ-ਕਥਨਾਂ (ਸੂਤਰਾਂ) ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

V. ਅਧਿਆਪਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ? ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਭਾਵ-ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

VI. ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਵਿੱਥਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਸਿਖਿਆ-ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚਾਰੋ।

VII. ਲਭਤ-ਵਿਧੀ ਵਰਤਦਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦਾ ਅਧਿਆਪਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋਗੇ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

VIII. ਸਿਖਿਆ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਭਾਵ-ਅਰਥ
ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ।

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਅਧਿਆਪਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
2. ਵਿਵਹਾਰਵਾਦ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ।
3. ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦਰਜ ਕਰੋ।
4. ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਵਿਧੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
5. ਲਚਕਦਾਰ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ।
6. ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ।
7. ਬਲੂਮ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ-ਵਿਗਿਆਨ ਕੀ ਹੈ?
8. ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੇ ਸਿਖਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
9. ਵਿਭਿੰਨ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
10. ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚਲਾ ਸਬੰਧ ਵਿਚਾਰੋ

(3×10=30

T

N

I.

II

II

6

Scanned with CamScanner

PC–6115/N

J–10/2119

LIBRARY RESOURCES & ART IN EDUCATION–VI

(Semester–I)

Time : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. What is a Library? Discuss the importance of a library. 3,7

II. Explain the meaning, objectives and importance of library cataloguing. 2,4,4

SECTION—B

III. Discuss the concept, aims and objectives of Arts in Education. 2,4,4

Scanned with CamScanner

IV. What do you understand by Art? Explain its significance at secondary level of education. 4,6

SECTION—C

(Compulsory)

V. Write short notes on :

1. Objectives of library
2. Types of reading materials
3. Importance of exhibitions
4. Concept of Aesthetics
5. Importance of Art in child development. (5×3=15)

Scanned with CamScanner

it
6

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਕੀ ਹੈ? ਇਕ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 3,7

15)

II. ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਕੈਟਾਲਾਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਰਥ, ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 2,4,4

ਭਾਗ—B

III. ਸਿਖਿਆ ਵਿਚ ਆਰਟਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ, ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2,4,4

IV. ਕਲਾ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 4,6

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

V. ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼
2. ਪੜ੍ਹਣ ਸਮਗਰੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ
3. ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ
4. ਸੁਹਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ
5. ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਕਲਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ। (5×3=15)

Scanned with CamScanner

Roll No. ...80766...................   Total Pages : 4

6116/N

J–10/2119

EXPERIENTIAL LEARNING

Paper–VII

Semester–I

ime Allowed : 1½ Hours]   [Maximum Marks : 35

ote : The candidates are required to attempt **one** questions each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

=15)

SECTION—A

. Describe the importance and scope of Experiential Learning with special reference to School Education.

. Highlight the reference of work Education at Secondary School stage.

Scanned with CamScanner

SECTION—B

3. What type of curriculum do you suggest for Education for life ? Explain with examples.

4. How can we sensitize Secondary School students regarding poverty and inequality ? Explain with examples.

SECTION—C

1.

5. Write short notes on the following :

(i) Explain the concepts of Experiential Learning. 2.

(ii) Explain the meaning of 'Education for Life' and 'Education through Life'.

(iii) Explain the concept of 'Nai Talim'.

3.

(iv) What do you suggest regarding Community engagement in providing Experiential Learning to School students ?

4.

(v) Highlight the role and responsibilities of Head Master for Community engagement in School matters.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਸਕੂਲ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰਕ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

2. ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜ-ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

3. ਜੀਵਨ ਲਈ ਸਿਖਿਆ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦਾ ਸੁਝਾਓ ਦਿਓਗੇ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—C

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

(i) ਵਿਵਹਾਰਕ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਵਿਚਾਰੋ।

(ii) ਜੀਵਨ ਲਈ ਸਿਖਿਆ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਰਾਹੀਂ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

(iii) 'ਨਵੀ ਤਾਲੀਮ' ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

(iv) ਸਕੂਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਹਾਰਕ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਸਬੰਧੀ ਸੁਝਾਓ ਦਰਜ ਕਰੋ।

(v) ਸਕੂਲ ਕਾਰਜਾਂ (ਮਸਲਿਆਂ) ਵਿਚ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਸਬੰਧੀ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਿਚਾਰੋ।

Scanned with CamScanner

Total Pages : 4

PC–6105/N

J–10/2119

TEACHING OF SOCIAL STUDIES

Paper–IV & V (xii)

(Semester–I)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Discuss the nature and scope of social studies in detail. 5,5

II. Discuss the following curricular approaches to teaching of social studies :

(a) Concentric

(b) Spiral. 5,5

Scanned with CamScanner

SECTION—B

III. What qualities a good reader must explore while purchasing a text-book of social studies? Elaborate. 10

IV. What are projective teaching aids? Discuss in detail with examples. 3,7

SECTION—C

(Compulsory)

V. Write short notes on the following :

1. Difference between social studies and social science
2. Concept of instructional planning
3. Aims of teaching social studies
4. Role of social studies teacher
5. Importance of Maps in teaching of social studies.

(5×3=15)

Scanned with CamScanner

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਅਨ (Social Studies) ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 5,5

II. ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਅਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ :

(ੳ) ਸਮਕੇਂਦਰੀ

(ਅ) ਚੱਕਰਦਾਰ। 5,5

ਭਾਗ—B

III. ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਅਨ ਦੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਖਰੀਦਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕ ਚੰਗੇ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

IV. ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਿਵ ਅਧਿਆਪਨ ਸਹਾਇਕ ਸਮਗਰੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ? ਉਦਾਹਰ
ਸਹਿਤ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 3

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਅਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿ
ਅੰਤਰ
2. ਸਿਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ
3. ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਅਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼
4. ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਅਨ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ
5. ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਅਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਿਚ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤ

(5×3=1

PC–6106/N

J–10/2119

TEACHING OF ECONOMICS

Paper–IV & V (xiii)

(Semester–I)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Elaborate the relationship of Economics with Geography and Mathematics giving suitable examples. 5,5

II. Discuss trend analysis in economic development and quality of life. 5,5

SECTION—B

III. Define text book and discuss the importance of Economics text book. 3,7

Scanned with CamScanner

IV. Discuss various ways of professional development of Economics teacher. 10

SECTION—C

(Compulsory)

V. Write short notes on the following :

1. Objectives of teaching Economics
2. Merits of problem solving approach
3. Any three principles of curriculum construction
4. Field trips in Economics teaching
5. Nature of Economics.

(5×3=15)

Scanned with CamScanner

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਭੂਗੋਲ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਢੁਕਵੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਕੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 5,5

II. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿਚ ਰੁਝਾਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 5,5

ਭਾਗ—B

III. ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 3,7

IV. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼

2. ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਫਾਇਦੇ

3. ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸਿਧਾਂਤ

4. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਿਚ ਖੇਤਰੀ ਟਰਿਪ

5. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸਰੂਪ। (5×

Scanned with CamScanner

Roll No. .... Total Pages : 4

6108/N

J-10/2119

TEACHING OF POLITICAL SCIENCE

Paper–IV & V

Option–(xv)

Semester–I

Time Allowed : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : The candidates are required to attempt **one** question each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

1. Discuss Nature and scope of Political Science teaching in relationship to other subjects. 10

Scanned with CamScanner

2. State the principles of designing curriculum in Teaching Political Science. 10

SECTION—B

3. Describe the importance and qualities of the good text books in Political Science to achieve objectives in Classroom. 10

4. What is the role of different audio visual aids according to the content ? 10

SECTION—C

5. Write short notes on the following : 5×3=15

   (i) Explain the objectives in teaching of Political Science.

   (ii) Write in brief the methods of teaching Political Science.

   (iii) State different qualities in teacher of Political Science.

   (iv) What is the meaning of audio-visual aids

   (v) How we can enhance teaching learning process ?

Scanned with CamScanner

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ ਇਕ-ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਬਾਕੀ ਮਜ਼ਮੂਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਸਕੋਪ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

2. ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ—B

3. ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿਚ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 10

4. ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਡੀਓ-ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੀ ਹੈ? 10

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ : 5×3=15

(i) ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(ii) ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

(iii) ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਣ ਬਿਆਨ ਕਰੋ।

(iv) ਆਡੀਓ-ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ?

(v) ਅਸੀਂ ਲਰਨਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

Scanned with CamScanner

PC-6109/N

J-10/2119

TEACHING OF HISTORY – IV & V–XVI

[Time : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION – A

I. What should be the aims of Teaching History? What principles should be kept in mind while framing curriculum of history for secondary class.

OR

II. How can a history teacher organize panel discussion, conference and workshops? What are its merits?

SECTION – B

III. What are the characteristics of good history text-book?

OR

IV. What is the need of planning a lesson before going to the class? Discuss the steps of lesson planning.

[P.T.O.

Scanned with CamScanner

SECTION – C

(Compulsory)

V. Write short answers :

(a) Scope of history.

(b) Importance of questioning.

(c) Brief note on approaches of curriculum design.

(d) Relationship of history with Geography.

(e) Merits of seminar.

(5×3=

Scanned with CamScanner

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇਕ-ਇਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਦੇ ਸਾਰੇ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ-A

I. ਇਤਿਹਾਸ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ? ਸੈਕੰਡਰੀ ਜਮਾਤਾਂ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

ਜਾਂ

II. ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਪੇਨਲ ਬਹਿਸ, ਕਾਨਫਰੰਸ ਅਤੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਦਾ ਸੰਗਠਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਗੁਣ ਕੀ ਹਨ?

ਭਾਗ-B

III. ਚੰਗੀ ਇਤਿਹਾਸ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੀਆਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ?

ਜਾਂ

IV. ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਠ ਪਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਪਾਠ ਪਲਾਨਿੰਗ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ-C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

V. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

(a) ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਖੇਤਰ।

(b) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਮਹੱਤਵ।

(c) ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਡੀਜ਼ਾਈਨ ਪ੍ਰਤਿ ਪਹੁੰਚਾਂ ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

(d) ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਭੂਗੋਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧ।

(e) ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਗੁਣ। (5×3=15)

Scanned with CamScanner

PC–6095/N

J–10/2119

TEACHING OF PUNJABI

(ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਅਧਿਆਪਨ)

Paper–IV & V (ii)

(Semester–I)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਭਾਸ਼ਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਚੋਮਸਕੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 10

Scanned with CamScanner

II. ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦੱਸ ਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ। 2+8

ਭਾਗ—B

III. ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਰੁਚੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਯਤਨ ਕਰੋਗੇ? ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ। 10

IV. ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਖਿਆ ਵਿਚ ਸੁਣਨ ਤੇ ਸਮਝਣ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ? 10

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

V. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਉੱਚੀ ਪਾਠ ਅਤੇ ਮੋਨ ਪਾਠ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

2. ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰੋਗੇ?

3. ਅਸ਼ੁੱਧ ਉਚਾਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ।

4. ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਦੋ ਸਿਧਾਂਤ ਦੱਸੋ।

5. ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਬਿਆਨ ਕਰੋ।

(5×3=15)

Scanned with CamScanner

Total Pages : 2

PC-6096/N

J-10/2119

TEACHING OF HINDI

Paper – IV & V (iii)

(Semester–I)

Time : 1½ Hours] [Max. Marks : 35

नोट : प्रश्न-पत्र के पहले तथा दूसरे भाग में से **एक-एक** प्रश्न का उत्तर देना अनिवार्य है। प्रत्येक प्रश्न के 10 अंक हैं। प्रश्न-पत्र का तीसरा भाग अनिवार्य है। कुल **पाँच** प्रश्नों के 15 अंक हैं। प्रत्येक प्रश्न के लिए 3 अंक हैं।

भाग - क

I. हिन्दी भाषा शिक्षण माध्यम के रूप में कैसे प्रयोग हो सकती है? आप अपना मत आलोचनात्मक दृष्टि से प्रस्तुत करें। (10)

अथवा

II. हिन्दी भाषा के प्रयोग और शिक्षण सम्बन्धी भारतीय संविधान में क्या रूपरेखा दी गई है? धारा 343 और 351 का विशेष उल्लेख करें। (6,4)

Scanned with CamScanner

भाग - ख

III. जिन प्रदेशों में हिन्दी द्वितीय भाषा के रूप में पढ़ाई जाती है; वहाँ शिक्षण अधिगम प्रक्रिया में अध्यापक को किन-किन चुनौतियों का सामना करना पड़ता है? (3,7)

अथवा

IV. भाषा शिक्षण के सामान्य सिद्धान्तों पर विस्तारपूर्वक चर्चा करें। (10)

भाग-ग

V. सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

(1) भाषा की परिभाषा देते हुए, प्रकृति का संक्षिप्त वर्णन करें।

(2) कोठारी कमीशन में हिन्दी भाषा के विकास हेतु प्रयोजनों का उल्लेख करें।

(3) ढांचागत प्रणाली का वर्णन करें।

(4) मातृभाषा पर टिप्पणी लिखें।

(5) अन्तर्राष्ट्रीय भाषा के बारे में संक्षिप्त वर्णन करें।

(5×3=15

Scanned with CamScanner

Roll No. 80709 .... Total Pages : 2

6094/N

J–10/2119

TEACHING OF ENGLISH

Paper–IV & V

Option–(i)

Semester–I

Time Allowed : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : The candidates are required to attempt **one** questions each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

1. Explain the meaning and nature of Language. Discuss the role of mother tongue in learning Foreign language. 2,4,4

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

2. Explain the Bilingual method of teaching language and list its objectives. 6,4

SECTION—B

3. Discuss in detail the mechanics and methods of Reading. 10

4. Give a detailed account of methods of Teaching grammar. 10

SECTION—C

5. Write short notes on the following : 5×3=15

   (i) Difference between Home language and School language.

   (ii) Limitations/drawbacks of Translation method.

   (iii) Importance of Role-playing.

   (iv) Thesaurus as a Teaching resource.

   (v) Phonetics.

Scanned with CamScanner

PC–6104/N

J–10/2119

TEACHING OF COMMERCE

Paper–IV & V (xi)

(Semester–I)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Development and change in the curriculum is a continuous process. Keeping in this view, explain the process of curriculum development in commerce education at Senior Secondary level.

II. Explain the relationship of commerce education with other subjects.

SECTION—B

III. Give a proper classification of projected and non-projected aids. How graphic and three dimensional aids plays the part for providing commerce education at Senior Secondary level?

Scanned with CamScanner

IV. Explain the role and organisation of these Co-curricular Activities for providing commerce education with the help of examples :

1. Commerce Magazine
2. Market Studies and Survey Field Trips.

SECTION—C

(Compulsory)

V. Write brief answers :

1. Commerce is both a knowledge subject and a skill subject. Explain briefly.
2. How can you differentiate the educational and instructional objectives?
3. Curriculum Evaluation is necessary for the upgradation of Commerce Education. Explain briefly.
4. Explain briefly the various resources for supplementing teaching and learning.
5. Differentiate Commerce text-book and reference book and their use for providing Commerce Education.

(3×5=15)

Scanned with CamScanner

PUNJABI VERSION

: ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀ ਇਕ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਖ ਕੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਮਰਸ ਸਿਖਿਆ ਵਿਚ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਕਮਰਸ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

. ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਡ ਅਤੇ ਨਾਨ-ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਡ ਸਹਾਇਕ ਸਮਗਰੀ ਦਾ ਇਕ ਉਚਿਤ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਿਓ। ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਮਰਸ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪਰਿਮਾਪੀ ਸਹਾਇਕ ਸਮਗਰੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ?

Scanned with CamScanner

IV. ਕਮਰਸ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਸਹਿ-ਵਿਦਿਅਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀ, ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :

(ੳ) ਕਮਰਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ

(ਅ) ਮਾਰਕੀਟ ਅਧਿਅਨ ਅਤੇ ਸਰਵੇ ਖੇਤਰੀ ਟਰਿਪ।

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

V. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਕਮਰਸ ਇਕ ਗਿਆਨ ਵਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੁਨਰ ਵਿਸ਼ਾ ਦੋਵੇਂ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਤੁਸੀਂ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?
3. ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਮਰਸ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਦਰਜਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
4. ਪੂਰਕ ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
5. ਕਮਰਸ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਮਰਸ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।

(3×5=15)

Scanned with CamScanner

Roll No. 80724

Total Pages : 4

PC–6099/N

J–10/2119

TEACHING OF SCIENCE

Paper–IV & V (vi)

(Semester–I)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. How has science contributed to the development of modern Indian society? Discuss. 10

II. Describe in detail various approaches of science curriculum construction, explaining the merits and limitations of each approach. 10

SECTION—B

III. Give a critical review of a science text-book by NCERT. What suggestions would you recommend for its improvement? 7+3

Scanned with CamScanner

IV. What do you understand by learning experiences? Classify them using different criteria. 3+7

SECTION—C

(Compulsory)

V. Write short notes on the following :

1. Scope of science as a subject
2. Objectives of teaching science at elementary level
3. Meaning of learner centred curriculum
4. Importance of a science text-book
5. Draw and label Edgar Dale's cone of learning experiences.

(5×3=15)

Scanned with CamScanner

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

II. ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੀ, ਹਰੇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ—B

III. NCERT ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਇਕ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪੁਨਰ-ਨਿਰੀਖਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰੋਗੇ? 7+3

IV. ਸਿੱਖਣ ਤਜਰਬਿਆਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪ-ਦੰਡ ਵਰਤ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰੋ। 3+7

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ
2. ਮੁਢਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼
3. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੇਂਦਰਿਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਅਰਥ
4. ਇਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ
5. ਸਿੱਖਣ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦੇ ਐਡਗਰ ਡੇਲ ਦਾ ਕੋਨ (Cone ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅੰਕਿਤ ਕਰੋ। (5×3=15

Scanned with CamScanner

PC–6113/N

J–10/2119

TEACHING OF MUSIC

[Paper–IV & V (xx)]

(Semester–I)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. What are the aims of teaching music at Elementary level?

II. How music is selected to other five arts? Discuss.

SECTION—B

III. How a music teacher can impact knowledge of Rhythm and Taal to the students? Discuss.

IV. Define Folk Music. How is it different from Classical music? Discuss.

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory)

V. Write brief answers :

1. Define the Swara Taal.
2. How many kinds of Naad in Indian music?
3. What are the effects of music on Fatigue of mind?
4. What is the difference between Naad as Shruti?
5. What is the difference between Alankaar and Taan?

(5×3=15)

Scanned with CamScanner

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਮੁੱਢਲੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਕੀ ਆਸ਼ੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

II. ਸੰਗੀਤ ਹੋਰ ਕਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸਬੰਧਤ ਹੈ? ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

III. ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਲੈਅ ਅਤੇ ਤਾਲ ਦੀ ਸੋਝੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

IV. ਲੋਕ-ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਹ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਭਿੰਨ ਹੈ? ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

V. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਸਵਰ ਤਾਲ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

2. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਨਾਦ ਕਿਤਨੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹਨ?

3. ਮਾਨਸਿਕ ਥਕਾਵਟ ਉਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦੇ ਹਨ?

4. ਨਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਰੁਤੀ ਵਿਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

5. ਅਲੰਕਾਰ ਅਤੇ ਤਾਨ ਵਿਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ? (5×3=15)

Scanned with CamScanner

PC-6102/N

J-10/2119

TEACHING OF MATHEMATICS – IV & V (IX)

Time : 1hours 30 min] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C. Each question carries 3 marks.

SECTION – A

I. Write about nature of Mathematics? Write about values of Mathematics in detail. (4,6)

OR

II. Elaborate on contribution of world famous mathematician Euclid in the field of Mathematics. (10)

SECTION – B

III. Explain Bloom's taxonomy of educational objectives for cognitive domain by giving suitable examples. (10)

OR

IV. What do you mean by Pedagogical analysis? Write procedure for continuing pedagogical analysis? (3, 7)

Scanned with CamScanner

SECTION – C

(Compulsory)

V. Write short notes on the following :

(a) Importance of Mathematics.

(b) Axioms and assumptions in Mathematics.

(c) Historic development of notations and hypothesis in Mathematics.

(d) Objectives of Teaching Mathematics in secondary schools.

(e) Need of pedagogical analysis. $(3 \times 5 = 15)$

Scanned with CamScanner

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇਕ-ਇਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ–A

I. ਗਣਿਤ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। ਗਣਿਤ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ। (4,6)

ਜਾਂ

II. ਗਣਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਣਿਤ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ Euclid ਦੀ ਦੇਣ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ। (10)

ਭਾਗ–B

III. ਢੁਕਵੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਕੇ Cognitive domain ਲਈ ਬਲੂਮ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (10)

ਜਾਂ

IV. ਅਧਿਆਪਕੀ (Pedagogical) ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। (3,7)

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ-C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

V. ਨਿਮਨ ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

(a) ਗਣਿਤ ਦਾ ਮਹੱਤਵ।

(b) ਗਣਿਤ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਮਨੌਤਾਂ।

(c) ਗਣਿਤ ਵਿਚ ਨੋਟੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਕਲਪਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ।

(d) ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਗਣਿਤ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼।

(e) ਅਧਿਆਪਕੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਲੋੜ। (3×5=15)

Scanned with CamScanner

Roll No. .... Total Pages : 4

6103/N

J-10/2119

TEACHING OF COMPUTER SCIENCE

Paper–IV & V

Option–(x)

Semester–I

Time Allowed : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : The candidates are required to attempt one question each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

1. Describe Bloom's Taxonomy of Educational Objectives (Cognitive domain only). 10

Scanned with CamScanner

2. Elaborate various types of Curriculum designs. 1(

SECTION—B

3. Define the Computer Science text book and discuss its importance. 1(

4. What should be the qualities of a Computer Scienc Teacher ? Explain. 1(

SECTION—C

5. Write short notes on the following : 5×3=1

(i) Concept of Computer Science.

(ii) Meaning of Curriculum.

(iii) Integration of Computer Science with Soci Sciences.

(iv) Types of Text books.

(v) Role of Professional growth in teachin learning process.

Scanned with CamScanner

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ ਇਕ-ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਬਲੂਮ ਦੇ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਮਨੋਰਥਾਂ (ਕੇਵਲ ਸੰਗਿਆਨਕ ਖੇਤਰ) ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚਾਰੋ। 10

2. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ—B

3. ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਵਿਚਾਰੋ। 10

4. ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਚ ਕੀ ਗੁਣ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ? ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। 10

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ 'ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ : 5×3=1

(i) ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਵਿਚਾਰੋ।

(ii) ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਅਰਥ ਦਰਜ ਕਰੋ।

(iii) ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਏਕੇ (ਜੋੜ) ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

(iv) ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿਚਾਰੋ।

(v) ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਰਜ ਕਰੋ

Scanned with CamScanner